

Osakeperusteiset kannustinjärjestelmät

Pekka Nykänen

Yleisiä huomioita nykysäätelystä

- Ei ainakaan olennaisia säätelystä aiheutuvia muutostarpeita
- Säätelyn yleisiä ongelmia
 - säätelyn monimutkaisuus ja pirstoutuneisuus
 - TVL 66.1 §, TVL 66.3 §, TVL 66 a §, TVL 77 §
 - kannustinjärjestelmien moninaisuus ja siitä seuraavat säätelyn rajanveto-ongelmat
 - noteeraamattoman yhtiön osakkeiden käyvän arvon määrittäminen (erit. TVL 66.3 §)
- Muutama erityinen ongelmakohta, jotka eivät kuitenkaan liity säätelyn tulkintaan tai säätelyn ristiriitaisuuksiin
 - luovutusrajoitusten vaikutukset
 - vanhojen osakkeiden käyttö ja varainsiirtoverotus

Yleisiä huomioita nykysääntelystä

- TVL 66 §:n 1 ja 2 mom.: työsuhdeosakeanti
 - sovelletaan lähtökohtaisesti kaikkiin osake- ja osuusanteihin
 - niin kotimaiset kuin ulkomaiset yhtiöt
 - ansiotuloa käyvän arvon ja merkintähinnan erotus
 - poikkeus: jos etu on henkilöstön enemmistön käytettävissä 10 %:n alennus suhteessa käypään arvoon on verovapaata
 - alennuksen osuutta ei lueta osakkeen hankintamenoon
 - lykkää verovapaan edun verotuksen osakkeiden vastikkeelliseen luovutukseen ja muuntaa verovapaan edun pääomatuloksi

Yleisiä huomioita nykysääntelystä

- TVL 66 a §: noteeraamattoman osakeyhtiön henkilöstöanti
 - soveltamisalassa olennaisia rajoituksia mm.
 - yhtiön kotipaikan oltava ETA-valtiossa
 - yhtiön on harjoitettava elinkeinotoimintaa ja omaisuuden on koostuttava pääosin muusta kuin muun omaisuuslajin varoista
 - sovelletaan, jos etu on henkilökunnan enemmistön käytettävissä
 - ei sovelleta yhtiön pääomistajiin eikä hallituksen ja hallintoneuvoston jäseniin
 - ongelmana lähinnä se, kuinka suuria eroja eri työntekijöiden saamissa eduissa voi olla – tulkinta: edut ovat räätälöitävissä varsin vapaasti

Yleisiä huomioita nykysääntelystä

- TVL 66 a §: noteeraamattoman yhtiön henkilöstöanti
 - veronalaista ansiotuloa osakkeen matemaattisen arvon ja merkintähinnan erotus
 - veroetu: edun arvostus käyvän arvon sijasta matemaattiseen arvoon
 - poistaa käyvän arvon määrittämiseen liittyvät ongelma
 - vähentää mahdollisiin osakkeiden luovutusrajoituksiin liittyviä ongelmia
 - osakkeen hankintameno on luetaan merkintähinta tai sitä korkeampi ansiotuloksi luettu matemaattinen arvo
 - lykkää käyvän arvon ja merkintähinnan erotuksen verotuksen osakkeen vastikkeelliseen luovutukseen ja muuntaa annissa saadun veroedun pääomatuloksi

Yleisiä huomioita nykysääntelystä

- TVL 66.3 § työsuhdeoptio
 - soveltamisala laaja: osakemerkintä erityyppisillä erityisillä oikeuksilla, sopimukseen perustuva oikeus saada tai ostaa osakkeita, erilaiset osakepalkkiojärjestelyt
 - ei erityisiä veroetuja – tulo on kokonaan veronalainen
 - ansiotulo realisoituu, kun osakkeet merkitään tai optiot myydään
 - osakkeiden hankintameno: merkintähinta + merkintäoikeudesta maksettu hinta
 - veropohjan suojaaminen
 - option lahjoitus ja option luovutus intressipiiriin kuuluvalla
 - kuuden kuukauden säännön soveltaminen TVL 66 §:n etuihin – TVL 77 §

Osakkeiden luovutusrajoitukset

- Pääsääntöisesti merkittyjen osakkeiden luovutusrajoitukset eivät vaikuta edun arvostamiseen KHO 2011:91
 - tapauksessa osakkeiden käypä arvo oli laskenut luovutusrajoitusten päättymiseen mennessä 3,23–70,49 %
 - laissa on määritelty hetki, jonka mukaan etu arvostetaan ja tuo hetki määrittää ansio- ja pääomatuloverotuksen rajan
 - vrt. KHO 27.8.2002 T 1959 – osakkeet listattiin nopeasti osakkeiden merkinnän jälkeen + listauksen jälkeinen nopea pörssikurssin lasku
- Oikeuskäytännön mukainen tulkinta voi johtaa kohtuuttomiin lopputuloksiin veronmaksukykyisyyden kannalta – mikä olisi vaihtoehto?

Yhtiön hallussa olevat osakkeet

- Yhtiön hallussa olevien osakkeiden antaminen osakeannissa on varainsiirtoverotuksessa veronalainen
 - estää tai haittaa yhtiön hallussa olevien vanhojen osakkeiden käyttämistä osakeannissa
 - miksi uusien ja vanhojen osakkeiden käyttämistä pitää kohdella verotuksessa eritavoin?
 - kummassakin on kysymys OYL 9:1.1:n mukaisesta osakeannista

Mahdollisista muista muutoksista

- Muutoksissa on syytä ottaa huomioon
 - hyvän verojärjestelmän ominaisuudet
 - verojärjestelmän perusrakenne
 - työhön perustuva tulo on ansiotuloa ja varallisuuden kerryttämä tulo pääomatuloa
 - palkka tulee verottaa työn tehneen tulona
- kansainväliset tilanteet ja EU-oikeuden vaatimukset